

Bilingual display

Parties Grounds Operative part	
BG CS DA DE EL EN ES ET FI FR HU IT LT LV MT NL PL PT RO SK SL SV	BG CS DA DE EL EN ES ET FI FR HU IT LT LV MT NL PL PT RO SK SL SV
en	sk
<p>Parties</p> <p>In Case C-240/09,</p> <p>REFERENCE for a preliminary ruling under Article 234 EC from the Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakia), made by decision of 22 June 2009, received at the Court on 3 July 2009, in the proceedings</p> <p>Lesoochranárske zoskupenie VLK</p> <p>v</p> <p>Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,</p> <p>THE COURT (Grand Chamber),</p> <p>composed of V. Skouris, President, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot (Rapporteur), K. Schiemann and D. Šváby, Presidents of Chambers, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh, M. Safjan and M. Berger, Judges,</p> <p>Advocate General: E. Sharpston,</p> <p>Registrar: R. Şereş, Administrator,</p> <p>having regard to the written procedure and further to the hearing on 4 May 2010,</p> <p>after considering the observations submitted on behalf of:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lesoochranárske zoskupenie VLK, by I. Rajtáková, advokátka, – the Slovak Government, by B. Ricziová, acting as Agent, – the German Government, by M. Lumma and B. Klein, acting as Agents, – the Greek Government, by G. Karipsiadis and T. Papadopoulou, acting as Agents, – the French Government, by G. de Bergues and S. Menez, acting as Agents, – the Polish Government, by M. Dowgiewlicz, D. Krawczyk and M. Nowacki, acting as Agents, – the Finnish Government, by J. Heliskoski and M. Pere, acting as Agents, – the Swedish Government, by A. Falk, acting as Agent, – the United Kingdom Government, by L. Seeboruth and J. Stratford, acting as Agents, – the European Commission, by P. Oliver and A. Tokár, 	<p>Vo veci C-240/09,</p> <p>ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. júna 2009 a doručený Súdnemu dvoru 3. júla 2009, ktorý súvisí s konaním:</p> <p>Lesoochranárske zoskupenie VLK</p> <p>proti</p> <p>Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky,</p> <p>SÚDNY DVOR (veľká komora),</p> <p>v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot (spravodajca), K. Schiemann a D. Šváby, sudcovia A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh, M. Safjan a M. Berger,</p> <p>generálna advokátka: E. Sharpston,</p> <p>tajomník: R. Şereş, referentka,</p> <p>so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. mája 2010,</p> <p>so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lesoochranárske zoskupenie VLK, v zastúpení: I. Rajtáková, advokátka, – slovenská vláda, v zastúpení: B. Ricziová, splnomocnená zástupkyňa, – nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a B. Klein, splnomocnení zástupcovia, – grécka vláda, v zastúpení: G. Karipsiadis a T. Papadopoulou, splnomocnení zástupcovia, – francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a S. Menez, splnomocnení zástupcovia, – poľská vláda, v zastúpení: M. Dowgiewlicz, D. Krawczyk a M. Nowacki, splnomocnení zástupcovia, – fínska vláda, v zastúpení: J. Heliskoski a M. Pere, splnomocnení zástupcovia, – švédská vláda, v zastúpení: A. Falk, splnomocnená zástupkyňa, – vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: L. Seeboruth a J. Stratford, splnomocnení zástupcovia, – Európska komisia, v zastúpení: P. Oliver a A. Tokár,

<p>acting as Agents, after hearing the Opinion of the Advocate General at the sitting on 15 July 2010, gives the following Judgment</p>	<p>splnomocnení zástupcovia, po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 15. júla 2010, vyhlásil tento Rozsudok</p>
<p>Grounds</p> <p>1. This reference for a preliminary ruling concerns the interpretation of Article 9(3) of the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters approved on behalf of the European Community by Council Decision 2005/370/EC of 17 February 2005 (OJ 2005 L 124, p. 1) ('the Aarhus Convention').</p> <p>2. The reference has been made in proceedings between Lesoochránaske zoskupenie VLK ('zoskupenie'), an association established in accordance with Slovak law whose objective is the protection of the environment, and the Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (Ministry of the Environment of the Slovak Republic) ('the Ministerstvo životného prostredia'), concerning the association's request to be a 'party' to the administrative proceedings relating to the grant of derogations to the system of protection for species such as the brown bear, access to protected countryside areas, or the use of chemical substances in such areas.</p> <p>Legal context International law</p> <p>3. Article 9 of the Aarhus Convention states: '1. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that any person who considers that his or her request for information under Article 4 has been ignored, wrongfully refused, whether in part or in full, inadequately answered, or otherwise not dealt with in accordance with the provisions of that article, has access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law. In the circumstances where a Party provides for such a review by a court of law, it shall ensure that such a person also has access to an expeditious procedure established by law that is free of charge or inexpensive for reconsideration by a public authority or review by an independent and impartial body other than a court of law. Final decisions under this paragraph 1 shall be binding on the public authority holding the information. Reasons shall be stated in writing, at least where access to information is refused under this paragraph. 2. Each Party shall, within the framework of its national legislation, ensure that members of the public concerned: (a) having a sufficient interest or, alternatively,</p>	<p>1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný vo veci výkladu článku 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 (Ú. v. EÚ L 124, s. 1, ďalej len „Aarhuský dohovor“).</p> <p>2. Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Lesoochránárskym zoskupením VLK (ďalej len „zoskupenie VLK“), združením založeným podľa slovenského práva, ktorého cieľom je ochrana životného prostredia, a Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „Ministerstvo životného prostredia“), týkajúceho sa žiadosti zoskupenia VLK o priznanie postavenia „účastníka konania“ v správnom konaní o priznanie výnimiek z ochrany takých druhov ako medveď hnedý, o vstup do chránených území alebo o použitie chemických prípravkov v týchto lokalitách.</p> <p>Právny rámec Medzinárodné právo</p> <p>3. Článok 9 Aarhuského dohovoru stanovuje: „1. Každá strana v rámci svojho vnútroštátneho práva zabezpečí, aby každý, kto sa domnieva, že jeho žiadosť o informácie na základe článku 4 zostala nepovšimnutá, bola neoprávnene zamietnutá, či už čiastočne, alebo úplne, neprimerane zodpovedaná alebo sa s ňou nenaložilo tak, ako sa malo v súlade s ustanoveniami uvedeného článku, mal prístup k procesu preskúmania pred súdom alebo iným nezávislým a nestranným orgánom ustanoveným zákonom. V tých prípadoch, keď strana umožní takéto opravné prostriedky pred súdom, zabezpečí, aby táto osoba mala tiež prístup k rýchlemu konaniu stanovenému zákonom, a to zdarma či za nízky poplatok, k novému prejednaniu orgánu verejnej moci alebo preskúmaniu iným nezávislým a nestranným orgánom, iným ako súd. Konečné rozhodnutia podľa odseku 1 sú záväzné pre orgán verejnej moci, ktorý má informácie. Zdôvodnenie sa uvedie písomne, prinajmenšom ak prístup k informáciám je podľa tohto odseku zamietnutý. 2. Každá strana, v rámci svojho vnútroštátneho práva, zabezpečí, aby členovia zainteresovanej verejnosti a) majúci dostatočný záujem alebo, alternatívne,</p>

(b) maintaining impairment of a right, where the administrative procedural law of a Party requires this as a precondition, have access to a review procedure before a court of law and/or another independent and impartial body established by law, to challenge the substantive and procedural legality of any decision, act or omission subject to the provisions of Article 6 and, where so provided for under national law and without prejudice to paragraph 3 below, of other relevant provisions of this Convention.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined in accordance with the requirements of national law and consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice within the scope of this Convention. To this end, the interest of any non-governmental organisation meeting the requirements referred to in Article 2(5) shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) above. Such organisations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) above.

The provisions of this paragraph 2 shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

3. In addition and without prejudice to the review procedures referred to in paragraphs 1 and 2 above, each Party shall ensure that, where they meet the criteria, if any, laid down in its national law, members of the public have access to administrative or judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities which contravene provisions of its national law relating to the environment.

...'

4. Article 19(4) and (5) of the Aarhus Convention states:

'4. Any organisation referred to in Article 17 which becomes a Party to this Convention without any of its Member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Convention. If one or more of such an organisation's Member States is a Party to this Convention, the organisation and its Member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Convention. In such cases, the organisation and the Member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently.

5. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organisations referred to in Article 17 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organisations shall also inform the Depositary of any substantial

b) ak pretrváva porušovanie ich práva v prípadoch, kde to právne predpisy strany upravujúce správne konanie požadujú ako predbežnú podmienku, mali prístup k procesu preskúmania pred súdom a/alebo iným nezávislým a nestranným orgánom ustanoveným na základe zákona s cieľom napadnúť vecnú a procesnú zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia, podliehajúc článku 6 a v prípadoch stanovených vnútroštátnym právom a bez toho, aby bol dotknuté ustanovenia odseku 3, a iným relevantným ustanoveniam tohto dohovoru.

O tom, čo predstavuje dostatočný záujem a porušovanie práva, bude rozhodnuté v súlade s požiadavkami vnútroštátneho práva a v súlade s cieľom dať zainteresovanej verejnosti široký prístup k spravodlivosti v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru. Na tento účel sa záujem akejkoľvek mimovládnej organizácie, ktorá spĺňa požiadavky uvedené v článku 2 ods. 5, považuje za dostatočný na účely písmena a). Tieto organizácie budú považované za také, ktorých práva môžu byť porušené na účely písmena b).

Ustanovenia odseku 2 nevyklúčujú možnosť predbežného preskúmania správnym orgánom a nie je nimi dotknutá požiadavka uplatnenia správneho preskúmania pred súdnym preskúmaním, ak takáto požiadavka vyplýva z vnútroštátneho práva.

3. Navyiac, bez toho, aby boli dotknuté procesy preskúmania uvedené v odsekoch 1 a 2, každá strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej vnútroštátnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s jej vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia.

..."

4. Článok 19 ods. 4 a 5 Aarhuského dohovoru stanovuje:

„4. Akákoľvek organizácia uvedená v článku 17, ktorá sa stane stranou tohto dohovoru bez toho, aby niektorý z jej členských štátov bol stranou tohto dohovoru, je viazaná všetkými povinnosťami vyplývajúcimi z tohto dohovoru. V prípade organizácie, ktorej jeden alebo viac členských štátov je stranou tohto dohovoru, táto organizácia a jej členské štáty sa dohodnú na svojich príslušných právomociach pri vykonávaní povinností vyplývajúcich z tohto dohovoru. V takýchto prípadoch nie sú organizácia a jej členské štáty oprávnené vykonávať práva v rámci tohto dohovoru konkurenčne.

5. Regionálne hospodárske integračné organizácie uvedené v článku 17 budú vo svojich listinách o ratifikácii, prijatí, schválení alebo pristúpení oznamovať rozsah svojich právomocí vo vzťahu k záležitostiam upravovaným týmto dohovorem. Tieto organizácie tiež informujú depozitára o všetkých

modification to the extent of their competence.'

European Union ('EU') law

5. Article 12(1) of Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (OJ 1992 L 206, p. 7) ('the Habitats Directive') provides:

'Member States shall take the requisite measures to establish a system of strict protection for the animal species listed in Annex IV(a) in their natural range, prohibiting:

- (a) all forms of deliberate capture or killing of specimens of these species in the wild;
- (b) deliberate disturbance of these species, particularly during the period of breeding, rearing, hibernation and migration;
- (c) deliberate destruction or taking of eggs from the wild;
- (d) deterioration or destruction of breeding sites or resting places.'

6. Article 16(1) of the Habitats Directive further states:

'Provided that there is no satisfactory alternative and the derogation is not detrimental to the maintenance of the populations of the species concerned at a favourable conservation status in their natural range, Member States may derogate from the provisions of Articles 12, 13, 14 and 15(a) and (b):

- (a) in the interest of protecting wild fauna and flora and conserving natural habitats;
- (b) to prevent serious damage, in particular to crops, livestock, forests, fisheries and water and other types of property;
- (c) in the interests of public health and public safety, or for other imperative reasons of overriding public interest, including those of a social or economic nature and beneficial consequences of primary importance for the environment;
- (d) for the purpose of research and education, of repopulating and re-introducing these species and for the breeding operations necessary for these purposes, including the artificial propagation of plants;
- (e) to allow, under strictly supervised conditions, on a selective basis and to a limited extent, the taking or keeping of certain specimens of the species listed in Annex IV in limited numbers specified by the competent national authorities.'

7. Annex IV to the Habitats Directive relating to animal and plant species of Community interest in need of strict protection, mentions, in particular, the species 'Ursus arctos'.

8. Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC (OJ 2003 L 41, p. 26) states in recital 5 in the preamble thereto:

'On 25 June 1998 the European Community signed the

podstatných zmenách v rozsahu ich právomocí."

Právna úprava Únie

5. Článok 12 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102, ďalej len „smernica o biotopoch“) v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty prijímú potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) v prostredí ich prirodzeného pohybu a zakážu:

- a) všetky formy úmyselného odchyťovania alebo usmrčovania vzoriek týchto druhov vo voľnej prírode;
- b) úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania;
- c) úmyselné ničenie alebo zbieranie vajec vo voľnej prírode;
- d) poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych.“

6. Článok 16 ods. 1 smernice o biotopoch stanovuje okrem toho:

„Za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie stavu ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu, členské štáty môžu udeliť výnimku z ustanovení článkov 12, 13, 14 a 15 písm. a) a b):

- a) v záujme ochrany divokej fauny a flóry a ochrany prirodzených biotopov;
- b) pre zabránenie vážneho poškodenia, najmä úrody, hospodárskych zvierat, lesov, rybného a vodného hospodárstva a iných typov majetku;
- c) v záujme zdravia a bezpečnosti ľudskej populácie alebo z iných nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane tých, ktoré majú spoločenský alebo hospodársky charakter a priaznivé dôsledky primárneho významu na životné prostredie;
- d) na účely výskumu a vzdelávania, oživovania a obnovy týchto druhov a pre operácie rozmnožovania potrebné na tieto účely, vrátane umelého pestovania rastlín;
- e) aby sa za podmienok prísneho dohľadu, na selektívnom základe a v obmedzenom rozsahu, umožnil odber alebo držanie určitých vzoriek uvedených v prílohe IV v obmedzenom množstve stanovenom príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.“

7. Príloha IV smernice o biotopoch, ktorá sa týka živočíšnych a rastlinných druhov, ktoré sú predmetom záujmu Spoločenstva a vyžadujú prísnu ochranu, uvádza najmä druh „Ursus arctos“.

8. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313/EHS (Ú. v. EÚ L 41, s. 26; Mim. vyd. 15/007, s. 375) v odôvodnení č. 5 uvádza:

„Dňa 25. júna 1998 Európske spoločenstvo podpísalo

UN/ECE Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters ("the Aarhus Convention"). Provisions of Community law must be consistent with that Convention with a view to its conclusion by the European Community.'

9. Article 6 of Directive 2003/4 implements Article 9(1) of the Aarhus Convention, and reproduces almost word for word its provisions.

10. Directive 2003/35/EC of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 providing for public participation in respect of the drawing up of certain plans and programmes relating to the environment and amending with regard to public participation and access to justice Council Directives 85/337/EEC and 96/61/EC states in recitals 5, 9 and 11 in the preamble thereto:

'(5) On 25 June 1998 the Community signed the UN/ECE Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters ("the Aarhus Convention"). Community law should be properly aligned with that Convention with a view to its ratification by the Community;

...

(9) Article 9(2) and (4) of the Aarhus Convention provides for access to judicial or other procedures for challenging the substantive or procedural legality of decisions, acts or omissions subject to the public participation provisions of Article 6 of the Convention.

...

(11) Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [OJ 1985 L 175, p. 40], and Council Directive 96/61/EC of 24 September 1996 concerning integrated pollution prevention and control [OJ 1996 L 257, p. 26] should be amended to ensure that they are fully compatible with the provisions of the Aarhus Convention, in particular Article 6 and Article 9(2) and (4) thereof.'

11. Articles 3(7) and 4(4) of Directive 2003/35 introduce respectively Article 10a into Directive 85/337 and Article 15a into Directive 96/61 in order to implement Article 9 (2) of the Aarhus Convention, which they reproduce in almost identical terms.

12. Decision 2005/370 states, in recitals 4 to 7 in the preamble thereto:

'(4) Under the terms of the Aarhus Convention, a regional economic integration organisation must declare in its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the extent of its competence in respect of the matters governed by the Convention.

(5) The Community, in accordance with the Treaty, and in particular Article 175(1) thereof, is competent,

Dohovor EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovaní a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor). Ustanovenia práva spoločenstva musia byť v súlade s uvedeným dohovorom vzhľadom na jeho uzavretie Európskym spoločenstvom."

9. Článok 6 smernice 2003/4 vykonáva článok 9 ods. 1 Aarhuského dohovoru a preberá takmer rovnako jeho znenie.

10. Smernica 2003/35/ES Európskeho parlamentu a Rady z 26. mája 2003, ktorou sa ustanovuje účasť verejnosti pri navrhovaní určitých plánov a programov týkajúcich sa životného prostredia a ktorou sa menia a dopĺňajú s ohľadom na účasť verejnosti a prístup k spravodlivosti, smernice Rady 85/337/EHS a 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 156, s. 17; Mim. vyd. 15/007, s. 466) v odôvodneniach č. 5, 9 a 11 uvádza:

„(5) 25. júna 1998 spoločenstvo podpísalo Dohovor EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Århuský dohovor). Právo spoločenstva by malo byť riadne zosúladené s týmto dohovorom s cieľom na jeho ratifikáciu spoločenstvom;

...

(9) článok 9 ods. 2 a 4 Århuského dohovoru stanovujú prístup k súdnym a iným prostriedkom vo veci napadnutia vecnej alebo procesnej zákonnosti rozhodnutí, skutkov alebo nečinnosti [zákonosti rozhodnutí, úkonov alebo opomenutí – neoficiálny preklad], ktoré podliehajú ustanoveniam o účasti verejnosti podľa článku 6 dohovoru.

...

(11) smernica Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie [Ú. v. ES L 175, s. 40; Mim. vyd. 15/001, s. 248] a smernica Rady 96/61/ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia [Ú. v. ES L 257, s. 26; Mim. vyd. 15/003, s. 80] by mali byť zmenené a doplnené, aby sa zaisťovala plná kompatibilita s ustanoveniami Århuského dohovoru, najmä s jeho článkom 6 a článkom 9 odsek 2 a 4."

11. Článok 3 bod 7 smernice 2003/35 zaviedol článok 10a do smernice 85/337 a článok 4 bod 4 smernice 2003/35 zaviedol článok 15a do smernice 96/61 s cieľom vykonať článok 9 ods. 2 Aarhuského dohovoru ktorého ustanovenia prebrali takmer doslovne.

12. Rozhodnutie 2005/370 v odôvodneniach č. 4 až 7 uvádza:

„(4) Podľa podmienok Aarhuského dohovoru musí regionálna organizácia hospodárskej integrácie vo svojej ratifikačnej listine, listine o prijatí, schválení alebo pristúpení vyhlásiť rozsah svojich právomocí vo vzťahu k záležitostiam upravených dohovorom.

(5) Spoločenstvo v súlade so zmluvou, a najmä jej článkom 175 ods. 1, má právomoc spolu so svojimi

together with its Member States, for entering into international agreements, and for implementing the obligations resulting therefrom, which contribute to the pursuit of the objectives listed in Article 174 of the Treaty.

(6) The Community and most of its Member States signed the Aarhus Convention in 1998 and since then have pursued their efforts in view of their approval of the Convention. In the meantime, relevant Community legislation is being made consistent with the Convention.

(7) The objective of the Aarhus Convention, as set forth in its Article 1 thereof, is consistent with the objectives of the Community's environmental policy, listed in Article 174 of the Treaty, pursuant to which the Community, which shares competence with its Member States, has already adopted a comprehensive set of legislation which is evolving and contributes to the achievement of the objective of the Convention, not only by its own institutions, but also by public authorities in its Member States.'

13. Article 1 of Decision 2005/370 provides:

'The UN/ECE Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters, (Aarhus Convention) is hereby approved on behalf of the Community.'

14. In its declaration of competence made pursuant to Article 19(5) of the Aarhus Convention and annexed to Decision 2005/370, the Commission stated, in particular, 'that the legal instruments in force do not cover fully the implementation of the obligations resulting from Article 9(3) of the Convention as they relate to administrative and judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities other than the institutions of the European Community as covered by Article 2(2)(d) of the Convention, and that, consequently, its Member States are responsible for the performance of these obligations at the time of approval of the Convention by the European Community and will remain so unless and until the Community, in the exercise of its powers under the EC Treaty, adopts provisions of Community law covering the implementation of those obligations'.

15. Articles 10 to 12 of Regulation (EC) No 1367/2006 of the European Parliament and of the Council of 6 September 2006 on the application of the provisions of the Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters to Community institutions and bodies (OJ 2006 L 264, p. 13) aim to ensure access to justice by non-governmental organisations with respect to administrative acts adopted by the institutions and bodies of the European Union or omissions by the latter, in accordance with Article 9(3) of the Aarhus Convention.

Slovak law

16. Pursuant to Article 82(3) of Law No 543/2002 on

členskými štátmi uzavierať medzinárodné zmluvy a vykonávať povinnosti z nich vyplývajúce, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov uvedených v článku 174 zmluvy.

(6) Spoločenstvo a väčšina jeho členských štátov podpísali Aarhuský dohovor v roku 1998 a odvtedy vyvíjajú úsilie s ohľadom na schválenie dohovoru. Medzitým sa príslušné právne predpisy Spoločenstva zosúlajú s dohovorom.

(7) Cieľ Aarhuského dohovoru, ako je stanovený v jeho článku 1, je v súlade s cieľmi politiky Spoločenstva v oblasti životného prostredia uvedenými v článku 174 zmluvy, podľa ktorej Spoločenstvo, ktoré má spoločnú právomoc so svojimi členskými štátmi, už prijalo súhrnný súbor právnych predpisov, ktoré sa vyvíjajú a prispievajú k dosahovaniu cieľa dohovoru, nielen prostredníctvom svojich vlastných inštitúcií, ale aj orgánov verejnej moci v jeho členských štátoch."

13. Článok 1 rozhodnutia 2005/370 stanovuje:

„Dohovor OSN/EHK o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len ‚Aarhuský dohovor‘) sa týmto v mene Spoločenstva schvaľuje.“

14. Spoločenstvo vo vyhlásení o právomoci formulovanom podľa článku 19 ods. 5 Aarhuského dohovoru, pripojenom k rozhodnutiu 2005/370, najmä oznámilo „že platné právne nástroje plne nepokrývajú vykonávanie záväzkov vyplývajúcich z článku 9 ods. 3 dohovoru, pretože sa týkajú správnych a súdnych konaní na napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a iných orgánov verejnej moci ako inštitúcií Európskeho spoločenstva podľa článku 2 ods. 2 písm. d) dohovoru, a že následne sú v čase schválenia dohovoru Európskym spoločenstvom zodpovedné za vykonávanie týchto záväzkov jeho členské štáty a zostanú zodpovedné, pokiaľ Spoločenstvo pri vykonávaní právomocí podľa Zmluvy o ES neprijme ustanovenia práva Spoločenstva, ktoré sa budú vzťahovať na vykonávanie týchto záväzkov“.

15. Články 10 až 12 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 zo 6. septembra 2006 o uplatňovaní ustanovení Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia na inštitúcie a orgány Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 264, s. 13) majú zabezpečiť prístup k spravodlivosti pre mimovládne organizácie, pokiaľ ide o správne akty prijaté inštitúciami a orgánmi Únie alebo ich opomenutie, a to v súlade s článkom 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

Slovenská právna úprava

16. Podľa § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z.

<p>the protection of nature and the countryside, as amended, (zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny), which applies to the dispute in the main proceedings, an association having legal personality is to be regarded as a 'participant' in administrative proceedings, within the meaning of that provision, if, for at least one year, it has had the object of protecting nature and the countryside, and it has given written notice of its participation in those proceedings within the period prescribed in that article. The status of 'participant' confers on it the right to be informed of all pending administrative proceedings relating to the protection of nature and the countryside.</p>	<p>o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, uplatniteľného na spor vo veci samej, sa združenie s právnou subjektivitou považuje za „zúčastnenú osobu“ v správnom konaní v zmysle tohto ustanovenia, ak je predmetom jeho činnosti najmenej jeden rok ochrana prírody a krajiny a ak písomne oznámi svoju účasť v danom konaní v lehote stanovenej týmto ustanovením. Z postavenia „zúčastnenej osoby“ vyplýva právo byť upovedomený o začatí každého správneho konania týkajúceho sa ochrany prírody a krajiny.</p>
<p>17. In accordance with Article 15a(2) of the Code of Administrative Procedure (Správny poriadok), 'a participant' is entitled to be informed that administrative proceedings have been initiated, to have access to files submitted by the parties to the administrative proceedings, to attend hearings and on-the-spot inspections, and to produce evidence and other information on the basis of which the decision will be taken.</p>	<p>17. Podľa § 15a ods. 2 správneho poriadku má „zúčastnená osoba“ právo byť upovedomená o začatí správneho konania a o iných podaniach účastníkov konania, zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a na miestnej obhliadke, navrhovať dôkazy a doplnenie podkladu rozhodnutia.</p>
<p>18. Under Article 250(2) of the Code of Civil Procedure (Občiansky súdny poriadok) any natural or legal person who/which claims that his/its rights, as a party to the administrative proceedings, have been prejudiced by the decision taken or by the procedure followed by the administrative authority is to have the status of an applicant. Any natural or legal person not appearing at the administrative proceedings and whose presence, as a party to the proceedings has been requested, may also be an applicant.</p>	<p>18. Podľa § 250 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku žalobcom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach. Podat' žalobu môže aj fyzická alebo právnická osoba, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou ako s účastníkom konat' malo.</p>
<p>19. According to Article 250(m) of the Code of Civil Procedure, persons having the status of parties to the proceedings are those who were parties to the administrative proceedings and the administrative body whose decision is to be reviewed.</p>	<p>19. Podľa § 250m ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.</p>
<p>The dispute in the main proceedings and the questions referred for a preliminary ruling</p>	<p>Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky</p>
<p>20. The zoskupenie was informed of the initiation of a number of administrative proceedings brought by various hunting associations or other persons concerning the grant of derogations to the system of protection for species such as the brown bear, access to protected countryside areas or the use of chemical substances in such areas.</p>	<p>20. Zoskupenie VLK bolo upovedomované o viacerých správnych konaniach začatých na podnet poľovníckych združení alebo iných subjektov, ktoré sa týkali udelenia výnimiek z ochrany chránených živočíchov, ako je medveď hnedý, vstupu do chránených území alebo použitia chemických prípravkov v týchto lokalitách.</p>
<p>21. The zoskupenie therefore applied to the Ministerstvo životného prostredia to be a 'party' to the administrative proceedings concerning the grant of those derogations or authorisations and relied on the Aarhus Convention for that purpose. The Ministerstvo životného prostredia rejected that request and the administrative appeal subsequently brought by the zoskupenie against that rejection.</p>	<p>21. Zoskupenie VLK požiadalo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky o priznanie postavenia „účastníka konania“ v správnom konaní týkajúcom sa udeľovania týchto výnimiek alebo povolení, a na tento účel sa odvolalo na Aarhuský dohovor. Ministerstvo zamietlo jeho žiadosť a zamietlo aj rozklad, ktorý zoskupenie VLK podalo potom proti tomuto zamietnutiu.</p>
<p>22. The zoskupenie then brought a contentious appeal against the two decisions, arguing in particular that the provisions in Article 9(3) of the Aarhus Convention had direct effect.</p>	<p>22. Zoskupenie VLK podalo žalobu proti týmto dvom rozhodnutiam, v ktorej najmä tvrdilo, že ustanovenia článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru majú priamy účinok.</p>

23. In those circumstances, the Najvyšší súd Slovenskej republiky decided to stay the proceedings and refer the following questions to the Court of Justice for a preliminary ruling:

1. Is it possible to recognise Article 9 and in particular Article 9(3) of the Aarhus Convention of 25 June 1998, given that the principal objective pursued by that international treaty is to change the classic definition of locus standi by according the status of a party to proceedings to the public, or the public concerned, as having the direct effect of an international treaty ("self-executing effect") in a situation where the European Union acceded to that international treaty on 17 February 2005 but to date has not adopted Community legislation in order to transpose the treaty concerned into Community law?

2. Is it possible to recognise Article 9 and in particular Article 9(3) of the Aarhus Convention, which has become a part of Community law, as having the direct applicability or direct effect of Community law within the meaning of the settled case-law of the Court of Justice?

3. If the answer to the first or the second question is in the affirmative, is it then possible to interpret Article 9 (3) of the Aarhus Convention, given the principal objective pursued by that international treaty, as meaning that it is necessary also to include within the concept "act of a public authority" an act consisting in the delivery of decisions, that is to say, that the right of public access to judicial hearings intrinsically also includes the right to challenge the decision of an administrative body, the unlawfulness of which lies in its effect on the environment?'

24. By order of the President of the Court of 23 October 2009, the referring court's request that the accelerated procedure provided for in the first paragraph of Article 104a of the Rules of Procedure be applied to the present case was rejected.

Consideration of the questions referred

Admissibility

25. The Polish and United Kingdom Governments submit that the questions are admissible only in so far as they concern the provisions of Article 9(3) of the Aarhus Convention, and are inadmissible for the remainder on the ground that the interpretation of EU law requested bears no relation to the actual facts of the main action or its purpose.

26. In answer to those arguments, it is sufficient to note that the questions referred relate essentially only to Article 9(3) of the Aarhus Convention, and do not concern the other subparagraphs of that article.

27. In those circumstances, there are no grounds for the Court to rule that the questions referred are partially inadmissible because they concern provisions other than those in Article 9(3) of the Aarhus Convention.

The first and second questions

28. By its first two questions, which it is appropriate to

23. Za týchto okolností Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je možné článku 9 Aarhuského dohovoru z 25. júna 1998, a to najmä jeho odseku 3, s prihľadnutím na hlavný cieľ sledovaný touto medzinárodnou zmluvou, t. j. že narúša klasickú koncepciu aktívnej legitímácie tým, že priznáva postavenie účastníka konania aj verejnosti, resp. zainteresovanej verejnosti, priznať bezprostredný účinok („self-executing effect“) medzinárodnej zmluvy v situácii, keď Európska únia po tom, ako 17. februára 2005 pristúpila k tejto medzinárodnej zmluve, nevydala do dnešného dňa komunitárny predpis vykonávajúci uvedenú zmluvu, na podmienky komunitárneho práva?

2. Je možné článku 9 Aarhuského dohovoru, a to najmä jeho odseku 3, po tom, čo sa stal súčasťou komunitárneho práva, priznať priamu aplikovateľnosť alebo priamy účinok komunitárneho práva v zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora?

3. Ak je odpoveď na prvú a druhú otázku kladná, potom je možné vykladať článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru s prihľadnutím na hlavný cieľ sledovaný touto medzinárodnou zmluvou, že pod pojem „úkony orgánu verejnej správy“ je nutné zahrnúť aj úkon spočívajúci vo vydaní rozhodnutia, t. j. že možnosť prístupu verejnosti k súdnemu konaniu v sebe zahŕňa aj právo napadnúť samotné rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktorého nezákonnosť spočíva v dopade na životné prostredie?“

24. Žiadosť vnútroštátneho súdu o prejednanie veci v skrátenom súdnom konaní upravenom v článku 104a prvom odseku rokovacieho poriadku bola uznesením predsedu Súdneho dvora z 23. októbra 2009 zamietnutá.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

25. Poľská vláda a vláda Spojeného kráľovstva tvrdia, že otázky nie sú prípustné v rozsahu, v akom sa týkajú ustanovení nachádzajúcich sa v článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, a v zostávajúcej časti sú neprípustné, keďže požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť so skutočnosťou alebo predmetom sporu vo veci samej.

26. Ako odpoveď na túto argumentáciu postačuje konštatovať, že položené otázky sa týkajú v podstate len článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a netýkajú sa iných odsekov tohto článku.

27. Za týchto okolností nie je potrebné, aby Súdny dvor rozhodol o čiastočnej neprípustnosti položených otázok z dôvodu, že sa týkajú iných ustanovení ako tých, ktoré sa nachádzajú v článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

O prvej a druhej otázke

28. Vo svojich prvých dvoch otázkach, ktoré je potrebné

examine together, the referring court asks essentially whether individuals, and in particular environmental protection associations, where they wish to challenge a decision to derogate from a system of environmental protection, such as that put in place by the Habitats Directive for a species mentioned in Annex IV thereto, may derive a right to bring proceedings under EU law, having regard, in particular, to the provisions of Article 9(3) of the Aarhus Convention on direct effect, to which its questions relate.

29. A preliminary point to be made is that Article 300(7) EC provides that '[a]greements concluded under the conditions set out in this Article shall be binding on the institutions of the Community and on Member States'.

30. The Aarhus Convention was signed by the Community and subsequently approved by Decision 2005/370. Therefore, according to settled case-law, the provisions of that convention now form an integral part of the legal order of the European Union (see, by analogy, Case C-344/04 IATA and ELFAA [2006] ECR I-403, paragraph 36, and Case C-459/03 Commission v Ireland [2006] ECR I-4635, paragraph 82). Within the framework of that legal order the Court therefore has jurisdiction to give preliminary rulings concerning the interpretation of such an agreement (see, inter alia, Case 181/73 Haegeman [1974] ECR 449, paragraphs 4 to 6, and Case 12/86 Demirel [1987] ECR 3719, paragraph 7).

31. Since the Aarhus Convention was concluded by the Community and all the Member States on the basis of joint competence, it follows that where a case is brought before the Court in accordance with the provisions of the EC Treaty, in particular Article 234 EC thereof, the Court has jurisdiction to define the obligations which the Community has assumed and those which remain the sole responsibility of the Member States in order to interpret the Aarhus Convention (see, by analogy, Joined Cases C-300/98 and C-392/98 Dior and Others [2000] ECR I-11307, paragraph 33, and Case C-431/05 Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos [2007] ECR I-7001, paragraph 33).

32. Next, it must be determined whether, in the field covered by Article 9(3) of the Aarhus Convention, the European Union has exercised its powers and adopted provisions to implement the obligations which derive from it. If that were not the case, the obligations deriving from Article 9(3) of the Aarhus Convention would continue to be covered by the national law of the Member States. In those circumstances, it would be for the courts of those Member States to determine, on the basis of national law, whether individuals could rely directly on the rules of that international agreement relevant to that field or whether the courts must apply those rules of their own motion. In that case, EU law does not require or forbid the legal order of a Member

skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či jednotlivci a najmä združenia na ochranu životného prostredia, keď chcú napadnúť rozhodnutie udeľujúce výnimku z takého režimu ochrany životného prostredia, ktorý zaviedla smernica o biotopoch v prípade druhu uvedeného v prílohe IV tejto smernice, môžu vyvodit' svoju aktívnu legitímáciu z práva Únie, a to najmä vzhľadom na ustanovenia článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, v súvislosti s ktorým sa pýta, či má priamy účinok.

29. Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa článku 300 ods. 7 ES „dohody uzavreté podľa podmienok stanovených v tomto článku sú záväzné pre orgány Spoločenstva a členské štáty“.

30. Aarhuský dohovor bol podpísaný Spoločenstvom a následne schválený rozhodnutím 2005/370. Z toho podľa ustálenej judikatúry vyplýva, že ustanovenia tohto dohovoru sú odvtedy neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku Únie (pozri analogicky najmä rozsudky z 10. januára 2006, IATA a ELFAA, C-344/04, Zb. s. I-403, bod 36, ako aj z 30. mája 2006, Komisia/Irsko, C-459/03, Zb. s. I-4635, bod 82).

V rámci tohto právneho poriadku má teda Súdny dvor právomoc rozhodovať v prejudiciálnom konaní o výklade tohto dohovoru (pozri najmä rozsudky z 30. apríla 1974, Haegeman, 181/73, Zb. s. 449, body 4 až 6, a z 30. septembra 1987, Demirel, 12/86, Zb. s. 3719, bod 7).

31. Aarhuský dohovor bol uzatvorený Spoločenstvom a všetkými jeho členskými štátmi na základe delenej právomoci a z toho vyplýva, že Súdny dvor, na ktorý sa subjekt obráti v súlade s ustanoveniami Zmluvy ES, najmä článkom 234 ES, má právomoc stanoviť hranicu rozdeľujúcu povinnosti, ktoré má Únia, a tie, ktoré majú len členské štáty a poskytnúť výklad ustanovení Aarhuského dohovoru (pozri analogicky rozsudky zo 14. decembra 2000, Dior a i., C-300/98 a C-392/98, Zb. s. I-11307, bod 33, ako aj z 11. septembra 2007, Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos, C-431/05, Zb. s. I-7001, bod 33).

32. Následne je potrebné určiť, či v oblasti, na ktorú sa vzťahuje článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, využila Únia svoju právomoc a prijala ustanovenia týkajúce sa výkonu z neho vyplývajúcich záväzkov. V prípade, že by to tak nebolo, na záväzky, ktoré vyplývajú z článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru by sa aj naďalej vzťahovalo vnútroštátne právo členských štátov. V takom prípade by prináležalo súdom týchto členských štátov, aby na základe vnútroštátneho práva určili, či sa môžu jednotlivci odvolávať priamo na normy tejto medzinárodnej dohody, ktoré sa týkajú tejto oblasti, alebo prípadne či ich tieto súdy musia uplatniť aj bez návrhu. Právo Únie totiž v takomto prípade ani nestanovuje, ani nevylučuje, aby právny poriadok

State to accord to individuals the right to rely directly on a rule laid down in the Aarhus Convention or to oblige the courts to apply that rule of their own motion (see, by analogy, *Dior and Others*, paragraph 48 and *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos*, paragraph 34).

33. However, if it were to be held that the European Union has exercised its powers and adopted provisions in the field covered by Article 9(3) of the Aarhus Convention, EU law would apply and it would be for the Court of Justice to determine whether the provision of the international agreement in question has direct effect.

34. Therefore, it is appropriate to examine whether, in the particular field into which Article 9(3) of the Aarhus Convention falls, the European Union has exercised its powers and adopted provisions to implement obligations deriving from it (see, by analogy, *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos*, paragraph 39).

35. In that connection, it must be observed first of all, that, in the field of environmental protection, the European Union has explicit external competence pursuant to Article 175 EC, read in conjunction with Article 174(2) EC (see, *Commission v Ireland*, paragraphs 94 and 95).

36. Furthermore, the Court has held that a specific issue which has not yet been the subject of EU legislation is part of EU law, where that issue is regulated in agreements concluded by the European Union and the Member State and it concerns a field in large measure covered by it (see, by analogy, *Case C-239/03 Commission v France* [2004] ECR I-9325, paragraphs 29 to 31).

37. In the present case, the dispute in the main proceedings concerns whether an environmental protection association may be a 'party' to administrative proceedings concerning, in particular, the grant of derogations to the system of protection for species such as the brown bear. That species is mentioned in Annex IV(a) to the Habitats Directive, so that, under Article 12 thereof, it is subject to a system of strict protection from which derogations may be granted only under the conditions laid down in Article 16 of that directive.

38. It follows that the dispute in the main proceedings falls within the scope of EU law.

39. It is true that, in its declaration of competence made in accordance with Article 19(5) of the Aarhus Convention and annexed to Decision 2005/370, the Community stated, in particular, that 'the legal instruments in force do not cover fully the implementation of the obligations resulting from Article 9(3) of the Convention as they relate to administrative and judicial procedures to challenge acts and omissions by private persons and public authorities other than the institutions of the European Community as covered by Article 2(2)(d) of the Convention, and that, consequently, its Member States are responsible for the

členského štátu priznal jednotlivcom právo odvolávať sa priamo na túto normu alebo stanovil povinnosť súdu uplatniť ju aj bez návrhu (pozri analogicky rozsudky *Dior a i.*, už citovaný, bod 48, ako aj *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos*, už citovaný, bod 34).

33. Na druhej strane, keby sa skonštatovalo, že Únia využila svoju právomoc a prijala ustanovenia v oblasti, ktorej sa týka článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, uplatnilo by sa právo Únie a prináležalo by Súdnemu dvoru, aby určil, či ustanovenie predmetnej medzinárodnej dohody má priamy účinok.

34. Je preto potrebné preskúmať, či v konkrétnej oblasti, na ktorú sa vzťahuje článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, Únia využila svoju právomoc a prijala ustanovenia na vykonanie záväzkov, ktoré z neho vyplývajú (pozri analogicky rozsudok *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos*, už citovaný, bod 39).

35. V tejto súvislosti je potrebné najprv uviesť, že Únia má v oblasti životného prostredia na základe článku 175 ES v spojení s článkom 174 ods. 2 ES výslovnú externú právomoc (pozri rozsudok *Komisia/Irsko*, už citovaný, body 94 a 95).

36. Okrem toho Súdny dvor dospel k záveru, že záležitosť, ktorá ešte nebola predmetom právnej úpravy Únie, patrí do práva Únie v prípade keď je táto záležitosť upravená v dohodách uzatvorených Úniou a jej členskými štátmi a týka sa oblasti, ktorá je už je vo veľkej miere upravená právom Únie (pozri analogicky rozsudok zo 7. októbra 2004, *Komisia/Francúzsko*, C-239/03, Zb. s. I-9325, body 29 až 31).

37. V predmetnom prípade sa spor vo veci samej týka toho, či združenie na ochranu životného prostredia môže byť „účastníkom konania“ v správnom konaní týkajúcom sa konkrétne poskytnutia výnimky z režimu ochrany takých druhov ako medveď hnedý. Tento druh je totiž uvedený v prílohe IV bode a) smernice o biotopoch, takže podľa článku 12 tejto smernice podlieha prísnej ochrane, v prípade ktorej možno udeliť výnimku iba za podmienok stanovených v článku 16 tejto smernice.

38. Z toho vyplýva, že na spor vo veci samej sa vzťahuje právo Únie.

39. Je pravda, že Spoločenstvo vo vyhlásení o právomoci formulovanom podľa článku 19 ods. 5 Aarhuského dohovoru, pripojenom k rozhodnutiu 2005/370, najmä oznámilo, „že platné právne nástroje plne nepokrývajú vykonávanie záväzkov vyplývajúcich z článku 9 ods. 3 dohovoru, pretože sa týkajú správnych a súdnych konaní na napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a iných orgánov verejnej moci ako inštitúcií Európskeho spoločenstva podľa článku 2 ods. 2 písm. d) dohovoru, a že následne sú v čase schválenia dohovoru Európskym spoločenstvom zodpovedné za vykonávanie týchto záväzkov jeho členské štáty

performance of these obligations at the time of approval of the Convention by the European Community and will remain so unless and until the Community, in the exercise of its powers under the EC Treaty, adopts provisions of Community law covering the implementation of those obligations'.

40. However, it cannot be inferred that the dispute in the main proceedings does not fall within the scope of EU law because, as stated in paragraph 36 of this judgment, a specific issue which has not yet been subject to EU legislation may fall within the scope of EU law if it relates to a field covered in large measure by it.

41. In that connection, it is irrelevant that Regulation No 1367/2006, which is intended to implement the provisions of Article 9(3) of the Aarhus Convention, only concerns the institutions of the European Union and cannot be regarded as the adoption by the European Union of provisions implementing the obligations which derive from Article 9(3) of the Aarhus Convention with respect to national administrative or judicial proceedings.

42. Where a provision can apply both to situations falling within the scope of national law and to situations falling within the scope of EU law, it is clearly in the interest of the latter that, in order to forestall future differences of interpretation, that provision should be interpreted uniformly, whatever the circumstances in which it is to apply (see, in particular, Case C-130/95 Giloy [1997] ECR I-4291, paragraph 28, and Case C-53/96 Hermès [1998] ECR I-3603, paragraph 32).

43. It follows that the Court has jurisdiction to interpret the provisions of Article 9(3) of the Aarhus Convention and, in particular, to give a ruling on whether or not they have direct effect.

44. In that connection, a provision in an agreement concluded by the European Union with a non-member country must be regarded as being directly applicable when, regard being had to its wording and to the purpose and nature of the agreement, the provision contains a clear and precise obligation which is not subject, in its implementation or effects, to the adoption of any subsequent measure (see, in particular, Case C-265/03 Simutenkov [2005] ECR I-2579, paragraph 21, and Case C-372/06 Asda Stores [2007] ECR I-11223, paragraph 82).

45. It must be held that the provisions of Article 9(3) of the Aarhus Convention do not contain any clear and precise obligation capable of directly regulating the legal position of individuals. Since only members of the public who meet the criteria, if any, laid down by national law are entitled to exercise the rights provided for in Article 9(3), that provision is subject, in its implementation or effects, to the adoption of a subsequent measure.

46. However, it must be observed that those provisions,

a zostanú zodpovedné, pokiaľ Spoločenstvo pri vykonávaní právomocí podľa Zmluvy o ES neprijme ustanovenia práva Spoločenstva, ktoré sa budú vzťahovať na vykonávanie týchto záväzkov".

40. Nemožno však z toho vyvodit', že na spor vo veci samej sa nevzťahuje právo Únie, pretože ako bolo pripomenuté v bode 36 tohto rozsudku, záležitosť, ktorá ešte nebola predmetom právnej úpravy Únie, môže patriť do práva Únie, ak sa týka oblasti, ktorá je už je vo veľkej miere upravená právom Únie.

41. V tejto súvislosti nie je relevantná okolnosť, že nariadenie č. 1367/2006, ktorého predmetom je vykonanie ustanovení článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, sa týka len inštitúcií Únie a že ho nemožno chápať tak, že Únia prijala ustanovenia na vykonanie záväzkov vyplývajúcich z článku 9 ods. 3 uvedeného dohovoru vo vzťahu k vnútroštátnym správny alebo súdnym konaniam.

42. Keď sa totiž môže ustanovenie uplatniť tak na situácie, na ktoré sa vzťahuje vnútroštátne právo, ako aj na situácie, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, existuje záujem na tom, aby toto ustanovenie malo jednotný výklad bez ohľadu na to, aké sú podmienky, za akých sa má uplatniť, aby sa predišlo rozdielom vo výklade v budúcnosti (pozri najmä rozsudky zo 17. júla 1997, Giloy, C-130/95, Zb. s. I-4291, bod 28, a zo 16. júna 1998, Hermès, C-53/96, Zb. s. I-3603, bod 32).

43. Z toho vyplýva, že Súdny dvor má právomoc vykladať ustanovenia článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a najmä vyjadriť sa k tomu, či tieto ustanovenia majú priamy účinok alebo nie.

44. V tejto súvislosti sa ustanovenie dohody uzatvorenej Úniou a jej členskými štátmi s tretími štátmi musí považovať za ustanovenie s priamym účinkom v prípade, že vzhľadom na jeho znenie, ako aj na predmet a povahu tejto dohody obsahuje jasnú a presnú povinnosť, ktorej splnenie alebo účinky nezávisia od vydania žiadneho ďalšieho aktu (pozri najmä rozsudky z 12. apríla 2005, Simutenkov, C-265/03, Zb. s. I-2579, bod 21, a z 13. decembra 2007, Asda Stores, C-372/06, Zb. s. I-11223, bod 82).

45. Je potrebné konštatovať, že ustanovenia článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru neobsahujú žiadnu jasnú a presnú povinnosť takej povahy, že by sa ňou priamo musela riadiť právna situácia jednotlivcov. Keďže práva stanovené v uvedenom článku 9 ods. 3 majú „členovia verejnosti“ len ak „sú splnené podmienky uvedené v[o] vnútroštátnom práve, ak sú nejaké“, znamená to, že toto ustanovenie je podriadené z hľadiska jeho výkonu alebo jeho účinkov tomu, že dôjde k vydaniu neskoršieho aktu.

46. Je však potrebné uviesť, že cieľom týchto

although drafted in broad terms, are intended to ensure effective environmental protection.

47. In the absence of EU rules governing the matter, it is for the domestic legal system of each Member State to lay down the detailed procedural rules governing actions for safeguarding rights which individuals derive from EU law, in this case the Habitats Directive, since the Member States are responsible for ensuring that those rights are effectively protected in each case (see, in particular, Case C-268/06 Impact [2008] ECR I-2483, paragraphs 44 and 45).

48. On that basis, as is apparent from well-established case-law, the detailed procedural rules governing actions for safeguarding an individual's rights under EU law must be no less favourable than those governing similar domestic actions (principle of equivalence) and must not make it in practice impossible or excessively difficult to exercise rights conferred by EU law (principle of effectiveness) (Impact , paragraph 46 and the case-law cited).

49. Therefore, if the effective protection of EU environmental law is not to be undermined, it is inconceivable that Article 9(3) of the Aarhus Convention be interpreted in such a way as to make it in practice impossible or excessively difficult to exercise rights conferred by EU law.

50. It follows that, in so far as concerns a species protected by EU law, and in particular the Habitats Directive, it is for the national court, in order to ensure effective judicial protection in the fields covered by EU environmental law, to interpret its national law in a way which, to the fullest extent possible, is consistent with the objectives laid down in Article 9(3) of the Aarhus Convention.

51. Therefore, it is for the referring court to interpret, to the fullest extent possible, the procedural rules relating to the conditions to be met in order to bring administrative or judicial proceedings in accordance with the objectives of Article 9(3) of the Aarhus Convention and the objective of effective judicial protection of the rights conferred by EU law, so as to enable an environmental protection organisation, such as the zoskupenie, to challenge before a court a decision taken following administrative proceedings liable to be contrary to EU environmental law (see, to that effect, Case C-432/05 Unibet [2007] ECR I-2271, paragraph 44, and Impact , paragraph 54).

52. In those circumstances, the answer to the first and second questions referred is that Article 9(3) of the Aarhus Convention does not have direct effect in EU law. It is, however, for the referring court to interpret, to the fullest extent possible, the procedural rules relating to the conditions to be met in order to bring administrative or judicial proceedings in accordance

ustanovení, hoci sú formulované všeobecne, je umožniť zabezpečiť účinnú ochranu životného prostredia.

47. V prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti prináleží právnomu poriadku každého členského štátu upraviť procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, v predmetnom prípade zo smernice o biotopoch, pričom členské štáty nesú v každom prípade zodpovednosť za zabezpečenie účinnej ochrany týchto práv (pozri najmä rozsudok z 15. apríla 2008, Impact, C-268/06, Zb. s. I-2483, body 44 a 45).

48. V tejto súvislosti, ako vyplýva z ustálenej judikatúry, procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, nesmú byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (rozsudok Impact, už citovaný, bod 46 a citovaná judikatúra).

49. Nemožno si preto predstaviť, že by bez toho, aby sa narušila účinná ochrana práva Únie v oblasti životného prostredia, bol možný taký výklad ustanovení článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ktorý by spôsobil praktickú nemožnosť alebo veľkú obťažnosť výkonu práv zverených právom Únie.

50. Z toho vyplýva, že keď ide o druh chránený právom Únie a najmä smernicou o biotopoch, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby s cieľom zabezpečiť účinnú súdnu ochranu v oblastiach, ktoré patria do práva Únie týkajúceho sa životného prostredia, poskytol taký výklad vnútroštátneho práva, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade s cieľmi stanovenými v článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

51. Prináleží preto vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý v čo najväčšej možnej miere zohľadní ciele článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ako aj cieľ účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je zoskupenie VLK, napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 44, a Impact, už citovaný, bod 54).

52. Za týchto okolností je potrebné odpovedať na prvú a druhú položenú otázku tak, že článok 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý

<p>with the objectives of Article 9(3) of that convention and the objective of effective judicial protection of the rights conferred by EU law, in order to enable an environmental protection organisation, such as the zoskupenie, to challenge before a court a decision taken following administrative proceedings liable to be contrary to EU environmental law.</p> <p>The third question</p> <p>53. In the light of the reply given to the first and second questions, it is not necessary to reply to the third question.</p> <p>Costs</p> <p>54. Since these proceedings are, for the parties to the main proceedings, a step in the action pending before the national court, the decision on costs is a matter for that court. Costs incurred in submitting observations to the Court, other than the costs of those parties, are not recoverable.</p>	<p>bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je zoskupenie VLK, napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia.</p> <p>O tretej otázke</p> <p>53. Vzhľadom na odpoveď na prvú a druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.</p> <p>O trovách</p> <p>54. Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.</p>
---	--

Operative part

<p>On those grounds, the Court (Grand Chamber) hereby rules:</p> <p>Article 9(3) of the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters approved on behalf of the European Community by Council Decision 2005/370/EC of 17 February 2005 does not have direct effect in European Union law. It is, however, for the referring court to interpret, to the fullest extent possible, the procedural rules relating to the conditions to be met in order to bring administrative or judicial proceedings in accordance with the objectives of Article 9(3) of that convention and the objective of effective judicial protection of the rights conferred by European Union law, in order to enable an environmental protection organisation, such as the Lesoochranárske zoskupenie, to challenge before a court a decision taken following administrative proceedings liable to be contrary to European Union environmental law.</p>	<p>Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:</p> <p>Článok 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je Lesoochranárske zoskupenie VLK, napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia.</p>
---	--

Top